

ἐλευθέραν τοῦ αἵματος τὴν ῥοήν. Πρὸ τῆς ἐσπέρας μὴ θέσης ἐπίδεσμον, ἐὰν πράγματι Νορμαννίς σ' ἐγέννησε». —

Τὴν θάλασσαν ἐφανατίζοντο οἱ Βίκινγκες πλήρη γιγάντων καὶ ἄλλων ὑδροβίων τεράτων· διὸ καὶ δράκοντας ἐκάλουν τὰ κελύφη αὐτῶν, ἐξ ὧν τὰ μάλλον περιώνυμα ἐμυθολογούντο ὡς αὐτομάτως ἐπὶ τῶν κυμάτων ἱπτάμενα, καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιτιθέμενα, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ περίπτωσις ναῦς τῶν Φοιαίκων. Ἦσαν δὲ τόσοι μικρὰ τὰ σκαφίδια ταῦτα, ὥστε μία ἐπιδρομῆς συμμορία ἐπέβαινε συνήθως πολλῶν ἑκατοντάδων.

Καὶ ἀναφέρονται μὲν οἱ Βίκινγκες κατὰ χρόνους ἀρχαίους, ἀποτελοῦντες ἴσως τὸ ἔσχατον λείψανον τῆς μεγάλης μεταναστεύσεως τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ἰδίως ἐθαλασσοκράτησαν ἀπὸ τοῦ 9ου μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος, ὅτε οὐ μόνον τὸν τρόμον ἐνέσπειραν διὰ τῶν ἀπαύστων αὐτῶν ἐπιδρομῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀληθεῖς προέβησαν κατακτήσεις, καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως Κρατῶν ἰδίων οὐσιωδῶς ἐπέδρασαν εἰς τὴν διάπλασιν τῆς μεσαιωνικῆς Εὐρώπης.

Οὕτως ἤδη κατὰ τὸ ἔτος 841 τοιαῦτα τινα στίφη ἐξεπόρθησαν τὰς Ῥέννας καὶ τὴν Τούρσην ἐπολιόρκησαν, διότι διαχειμαζόμενα πλέον εἰς τὰ παράλια καὶ ληστεύοντά τοὺς ἀναγκαίους ἵππους, εἰσεχώρουν κατὰ τὸ ἕαρ εἰς τὰ ἐνδότερα. Συγχρόνως ἕτεροι συμμορίαὶ κατέλαβον τὴν Νάντην, ἐλεηλάτησαν τὰ Βαρδίαλα, καὶ ἠπέλησαν τὴν Τολῶσαν. Αὐτὴ τῶν Παρισίων ἡ πόλις, τρίς κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀκαθέκτων ἐπιδρομῶν, κατὰ τὸ 845, 857 καὶ 861, μόλις δι' ἄδρῶν λύτρων ἐξηγόρασε τὴν σωτηρίαν. Κατὰ δὲ τὸ 859 ἐλεηλατήθησαν ἡ Νίμη καὶ ἡ Ἀρλεσία, ἐνῶ ἕτερα στίφη ἐδῆουν ἐν Ἰβηρίᾳ τὴν Σεβίλλην καὶ Λισσαβῶνα, ἐν Ἰταλίᾳ τὴν Σπέτζιαν καὶ Πίζαν, καὶ τέλος ἄλλα τὰς Ἑλληνικὰς τοῦ Αἰγαίου νήσους καὶ αὐτὴν τὴν Μικρασίαν.

Ἐν Γερμανίᾳ οἱ Βίκινγκες εὗρον κατ' ἀρχὰς δεινοὺς ἀντιπάλους, τοὺς Φρεισίους καὶ Σάξονας ἀλλ' οὐχ ἤττον καταυλισθέντες παρὰ τὴν Γάνδην καὶ τὰς Μαλίνας, κατέστρεψαν, ἅμα θανόντος Λουδοβίκου τοῦ Τεύτανος, πολλὰς τῶν παραρρήνειων πόλεων, ἐν αἷς τὰς Τρέβας, τὴν Ἀντθέρπην, τὴν Οὐτρέχτην, τὸ Ἀκουσγρانون. Κατὰ δὲ τὸ 887 Κάρολος ὁ Πολύσαρκος ἐξηγόρασε παρ' αὐτῶν καὶ αὐτὴ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Παρισίων, καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ἀρνούλφος ἐπήγγεικεν αὐτοῖς τέλος τοιαύτην πανωλεθρίαν, ὥστε οὐδ' ὄλως ἐφάνησαν πλέον πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὸ 911 εἰς τῶν Βικίγκων, ὁ Ρόλλος, νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα Καρόλου τοῦ Ἡλιθίου, ἔλαβεν ὡς προῖκα τὴν Νορμανδίαν, καὶ ἀσπασθεὶς τὸν χριστιανισμόν, ἱδρυσεν τὸ ἐκεῖ περιώνυμον Κράτος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ οἱ Βίκινγκες ἐπεφάνησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ἐποχὴν Ἐγβέρτου τοῦ ἐκ Βεσε-

ξίας, καὶ τοσοῦτον ὀλοσχερῶς κατέλαβον τὰς Ἀνατολικὰς τῆς Μεγαλονήσου ἀκτὰς, ὥστε ἀργότερον ὁ Μέγας Ἀλφρέδος, καίτοι κατατροπώσας ἐν Ἐδδιγκτῶνι τὸν ἡγέτην αὐτῶν Γουθρούνον, ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ μόνον τὴν τέλεσιν φόρου, καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος. Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου ἀνακτῆσας μετ' ὀλίγον τὸ Λονδίον καὶ τὴν Ῥογγεστέρην, οἰκοδομήσας παράκτια φρούρια, καὶ στόλον ἱκανὸν ναυπηγήσας, παρέκώλυσε τὰς νέας ἐπιδρομὰς, ἐξ οὗ ἐπῆλθε μακρὰ ἡρεμία. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1014 οἱ Δανοὶ, ἐκδιώξαντες τὸν Ἀγγλοσάξονα Ἐθελρέδον, ἐβασίλευσαν καὶ αὐθις τῆς Ἀγγλίας μέχρι τοῦ 1041, καὶ ἀποκατίστη μὲν πάλιν τότε ἡ ἰθαγενὴς δυναστεία, ἀλλ' ἀργότερον, θανόντος τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου, καὶ ἀκαθέκτως ἐπιτεθέντος Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ, ἐπῆλθεν ἡ δριστικὴ κατάλυσις τοῦ Ἀγγλικῆς θρόνου ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν, δι' ὧν ἐδημιουργήθη ἡ ἄχρι τοῦδε ὑφισταμένη τῶν πραγμάτων κατάστασις.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Η ΝΕΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΓΕΩΡΙΟΥ ΠΡΑΓΑΜΑ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Παλαιὰ Βυζαντινὴ ἐκκλησία πολλοῦ λόγου ἀξία ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης, τῆς τε οἰκοδομικῆς καὶ τῆς κοσμηματικῆς, ἀνευρέθη πρὸ 24 ἡμερῶν εἰς βάθος ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου ὑπὸ τὴν γῆν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας τοῦ Ἰουδαίου ἱατροῦ κ. Sadok (συνονικία *Μπαλάτ*).

Τὸ νῦν φαινόμενον κτίριον ἀποτελεῖ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὅλου, εἶνε δὲ ἐκ τετραγώνων πλίνθων (30, 40 καὶ 50 ἑκατ. τοῦ μέτρου) ἐπεκτισμένον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου κάτω μέρους τοῦ ἐν τῇ γῇ εἰσέτι κεχωσμένου καὶ φλοδομημένου ἐκ μαρμάρων καὶ λίθων.

Μέρη εἶναι: α') ἡ εἰσοδος, τόξον πάχους 2 μ. 24 ἐκ. β') τὸ ἀμέσως συνεχόμενον κέντρον σχηματίζον τετράγωνον ἐφ' ἐκάστης πλευρᾶς τοῦ ὁποίου (3.36) ὑψοῦται τόξον πάχους 76 ἑκατ., τὰ τέσσαρα δὲ τόξα ὑποβαστάζουσι τὸν ἐν τῷ μέσῳ κυκλικὸν θόλον· ὕψος ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἐδάφους (τοῦ παλαιοῦ) ὡσεὶ 4 μέτρ. γ') τῷ ἀνατολικῷ τόξῳ συνέχεται στενοῦμενον ἐν τῷ βάθει (ἀδύτῳ) τὸ βῆμα.

Πάντα τὰ μέρη πανταχοῦ ἦσαν ψηφιδωτά· πλὴν ἄλλων ἐγκατεσπαρμένων λευψάνων, λαμπρὰ καὶ ἀνθηρὰ εἰς χρώματα καὶ ποικίλα εἰς σχήματα σφίζονται κοσμήματα ἐπὶ τοῦ δεξιῦ τοίχου τῆς εἰσόδου (ἐν τῷ τόξῳ), ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τόξου τοῦ κέντρου καὶ ἐπὶ τοῦ δεξιῦ τοίχου τοῦ βήματος.

Ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ἀνατολικοῦ τόξου (ἄνω) ὄραται μικρὸς χλαμυδηφόρος ἀνὴρ ἔχων τὴν μὲν δεξιάν ἀνατεταμένην τὸν δὲ ἀριστερόν πόδα προβεβλημένον εἰς γόνυ· πρὸ αὐτοῦ ἀνὴρ ἔχων μελαιναν γενειάδα καὶ κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γονυπετεῖ προβάλλων ἰκετευτικῶς τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας ἠνωμένες· ὅπῃ σθεν αὐτοῦ διακρίνεται τρίτος.

Ἐπιγραφὰς μετὰ πολλοὺς καὶ μακροὺς κόπους κατώρθωσα νὰ ἀναγνώσω τὰς ἐξῆς:

1) ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀριστεροῦ τόξου τοῦ κέντρου ὄραται ἅγιος (ἄνευ κεφαλῆς) καὶ ἡ ἐπιγραφή:

Ο ΑΓΙΟΣ

ΓΙ ΓΓΙΟ.

« ὁ ἅγιος Γεώργιος ».

2) Ὑπέρθεν τοῦ δεξιῦ τόξου:

† ΥΠΕΡΕΥΧΙΓΕΩΡ
ΓΙΟΥ ΠΡΑΓΑΜΑ . .

« ὑπερέυχου Γεωργίου Πραγαμᾶ ». Τὰ γράμματα μετὰ τὸ χ καὶ μ ἐξέχρωσεν ἡ ὑγρασία· τὴν ἐπιγραφὴν περιβάλλει ὠρακιότατον κόσμημα.

3) Ἐπὶ τοῦ δεξιῦ μέρους τοῦ ἀνατολικοῦ τόξου καὶ τοῦ τοίχου τοῦ βήματος παρετήρησα μακρὰν τρίστιχον ἐπιγραφὴν ἧς ἀπώλετο ἡ ἀρχὴ· ἐν τέλει ἀνέγνω:

. . ΝΑΓ' . . ΝΙΚΕΤΕΥΩΤΡΙΑΔ
ΙΗΣΑΝΑΡΧΟΥΤΡΙΑ

« τὴν ἁγίαν ἰκετεύω τριάδα, τῆς ἀνάρχου τριάδος ».

4) Ἐν τῷ βάθει τοῦ ἀδύτου εἶδον τρία διατετυπημένα τόξα· ἐκτὸς λειψάνων γραμμάτων ἐν τῇ στεφάνῃ τοῦ (ὄρωντι) ἀριστεροῦ καὶ μέσου τόξου, ἐν τῇ τοῦ δεξιῦ ἀνέγνω:

ΛΟΕΟΥΜΑ.

« ἐνδόξου Μαρίας ». Ἄνωθεν τῆς στεφάνης τοῦ ἀριστεροῦ τόξου ἡ θεοτόκος (;) ἄνωθεν τῆς τοῦ δεξιῦ ζωνηρότατος ὁ βαπτιστής Ἰωάννης (;) τῇ μὲν δεξιᾷ προβάλλων θυμιατήριον τῇ δὲ ἀριστερᾷ συνέχων τὸ ἔνδυμα. Ἄνωθεν τοῦ μέσου τόξου ὑψηλότερος ὁ Παντοκράτωρ ἔχων ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἠνεωγμένον εὐαγγέλιον ἐν ᾧ ἀνέγνω:

† ΕΓ|ΦΟ
ΩΗ CI.
I II HZ
Τ Ο|ΩΗ

« ἐγὼ εἰ (η)μι τὸ φῶς (ο)ς καὶ (=K) ἡ ζωὴ ».

Τὸ χρῶμα τῶν ψηφίδων εἶνε λευκὸν ἐν τῷ ἐδάφει (fond) καὶ τοῖς ἐνδύμασι καὶ βαθῦ κυανοῦν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ κρασπέδοις τῶν ἐνδυμάτων. Ἐξαιρεῖται ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ Πραγαμᾶ ἧς τὸ ἐδαφος κυανοῦν, τὰ γράμματα λευκά.

Ἡ ἐκκλησία ἦτο κεκοσμημένη κατ' ἀρχὰς διὰ ζωγραφιῶν ὧν ἴχνη παρετήρησα ἐν τῷ ἀδύτῳ· τὸ μωσαϊκὸν ἐπένδυμα ἐνεστηρίχθη κατόπιν δι' ἡλῶν ὧν σφίζεται μέγα πλῆθος.

Ταῦτα περὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς· κατὰ μῆκος δὲ τῆς ἀριστερᾶς (εἰσιόντι) πλευρᾶς διήκει ἀπὸ τῆς εἰσόδου μέχρι τοῦ ἀδύτου στενὴ καὶ μακρὰ στοὰ συγκοινωνοῦσα τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ δύο πυλῶν, τῆς πρώτης ἐν τῇ εἰσόδῳ (71 ἑκατ.), τῆς δευτέρας ἐν τῷ βήματι (1. 10)· τῆς δευτέρας ταύτης πύλης ὀλίγον κατωτέρω ἢ στοὰ ἔχει ἐπὶ τῆς ἄλλης αὐτῆς πλευρᾶς πυλίσκην (46 ἑκατ.) ἄγουσαν εἰς ἄλλο θολωτὸν προσάρτημα οὐ ἐν μέσῳ πλινθίνῃ δεξαμένη. Καὶ κατὰ πλάτος (τὸ δυτικόν) τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει προσάρτημα ἐγκεχωσμένον οὐ φαίνεται μόνον ἢ πύλη (ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου, ἰσταμένου ὀπισθεν).

Τίς ὁ χρόνος τῆς κτίσεως; τοῦτο οὐδεμία διδάσκει ἐπιγραφὴ· ἐν Θεσσαλονικῇ ἔχομεν μέγα κυκλικὸν (Ῥωμαϊκὸν) οἰκοδόμημα ὅπερ γενικῶς μὲν ἀλλ' ἀναποδείκτως ἀποδίδεται εἰς τοὺς Καβείρους· τὸ κτίριον ἀνήκει εἰς τὸν γ' ἢ δ' αἰῶνα εἰ καὶ ὁ κ. Duchesne (ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς τῷ ἐπιγεγραμμένῳ « une mission à Mont Athos » 1874) ἀνάγει αὐτὸ εἰς τὸν ε'. ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ αἱ πλίνθοι ἔχουσιν τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ τὰ αὐτὰ σήματα τῶν ἐργαστηρίων († N †) μαρτυροῦσι τὸν αὐτὸν αἰῶνα, τὸν δ'.

Ἄγνωστον εἶναι ἐπ' ὀνόματι τίνος ἐτιμήθη, τοῦ Παντοκράτορος ἢ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἢ ἄλλου τινός· βέβαιον ὅμως νομίζω ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ πλουσίου ἰδιώτου, τοῦ Γεωργίου Πραγαμᾶ ἢ Πραγαμά (ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ)· τὸ ἀπλοῦν σχῆμα, αἱ μικραὶ διαστάσεις καὶ τὰ προσαρτήματα πείθουσιν ἡμᾶς περὶ τοῦτου ἀσφαλῶς· τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Sadok συνορίζει κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος Τουρκικὸν τέμενος (Μεχτσὶτ), παλαιὰ Βυζαντινὴ ἐκκλησία τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ μεγέθους καὶ τῆς αὐτῆς τέχνης· ἦτο καὶ αὕτη ἰδιωτικὴ ἐκκλησία. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ (Μπαλάτ) σκάπτοντες ἄλλοτε εὑρον μεγάλα κτίρια ὧν σφίζονται ἔτι δύο πελώριοι κίονες ἐν τῇ ὁδῷ· δὲν μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα Μπαλάτ ὅτι μεγαλοπρεπῆ ἄλλοτε ὑψοῦντο ἐκεῖ μεγιστάνων «παλάτια» καὶ κομψὰ ἐν τῷ περιβάλλῳ αὐτῶν πρόσκυντήρια, μαρτύρια τῆς εὐσεβείας ἐφ' ἣ ἀείποτε διακρίθη τῶν Θεσσαλονικέων ἡ πόλις;

Πῶς ἐπεχώσθη ἡ ἐκκλησία κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι εὐνόητον ὅταν λάβῃ τις πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς μεγάλας μεταβολὰς τοῦ ἐδάφους τῆς πόλεως· δυσεξήγητος μένει μόνον ἡ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀνώμαλος ἀνύψωσις τοῦ ἐδάφους· ὅτι ἐγένετό ποτε περισύλησις οὐδεμία ἀμφιβολία· μαρτυροῦσι τὰ τρία διατετυπημένα τόξα τοῦ ἀδύτου καὶ ἡ ἐμφραξίς τῶν ῥηγμάτων διὰ χώματος πληρώσαντος (κατωφορικῶς) ὅλον σχεδὸν τὸ βῆμα, μαρτυροῦσι καὶ αἱ ἐντομαὶ τῶν πυλῶν ἐξ ὧν ἀφηρέθησαν κίονες καὶ πλάκες.

Πότε καὶ τί περιεσυλήθη ἡ ἐκκλησία ἄγνω-

στον εἰ καὶ πολλὰ διεδόθησαν κατ' αὐτὰς ὑπὸ τῶν καινολόγων· κατὰ τὸν μερικὸν καθαρισμόν τῶν χωμάτων οὐδὲν εὐρέθη πλὴν ἀγγείων τινῶν. Πλησίον τοῦ δεξιοῦ τόξου τοῦ κέντρου, κάτωθεν τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Πραγαμά, πλῆξας τὸ ἐδάφος ἤκουσα ὑπόκωφον ἦχον· κρύπτεται ὁ οικογενειακὸς τάφος τοῦ κτήτορος;

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τῆς ἐκκλησίας, ὀλίγα καὶ πρόχειρα ἀλλ' ἀκριβῆ ἀφοῦ τόσα μὲν ἄλλα ἐψευδολογήθησαν κατ' αὐτὰς παρεμorfώθησαν δὲ τερατωδῶς καὶ αἱ ἐπιγραφαί. Πολλὰ ἄλλα θὰ διδάξῃ ἴσως ἡμᾶς τακτικὴ καὶ γενικὴ ἀνασκαφὴ ὄλου τοῦ ἐκεῖ χώρου· ἀλλὰ τίς ὁ ἐκτελέσων αὐτήν; εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι ἄξιον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐταιρεία; ἔχομεν τὴν ἀρχαιοτάτην πασῶν τῶν γνωστῶν ἐκκλησιῶν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, δημοσιῶν τε καὶ ιδιωτικῶν, καὶ ὁ κόπος εἶναι ἄξιος.

Ἐρ Θεσσαλονίκη τῆ 12 Δεκεμβρίου 1888

ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ

ΔΙΗΓΗΜΑ

— Δὲν πακίνω σοῦ λέω, δὲν πακίνω! μοῦ κάνει κακό!...

— Πήγαινε καυμένη καὶ σήμερα... βλέπεις πῶς θὰ πάω ν' ἀλλῶσω!...

Πρώτην φοράν, φωναὶ ἀνδρῆσαι καὶ γυναῖκεῖαι ἐκ περιτροπῆς, ἐξήρχοντο τόσον ἔντονοι καὶ τεταραγμένοι, ὡσεὶ συγχρούμενοι μεταξὺ τῶν, ἀπὸ τοῦ οἰκίσκου τοῦ Νελοπούλου. Ἀπὸ τριῶν ἤδη μηνῶν, ὅτε ἐτέλεσε τοὺς γάμους τοῦ ὁ οἰκοδεσπότης, δὲν ἀντήχει ἄλλο ἐντὸς αὐτοῦ παρὰ τραγούδια εὐθυμα καὶ γέλωτες παρατεταμένοι, τονίζοντες εἰς κλίμακα ὑπερνέφελ τὴν εὐτυχίαν τοῦ νεαροῦ ἀνδρῶν καὶ ψίθυροι φιλημάτων, ὡς εἰς καμμίαν φωλεάν τρυγόνων. Οἱ φλεγματικοὶ κάτοικοι τοῦ μικροῦ χωρίου καθ' ἐσπέραν, ἐνῶ ἔχασμῶντο τανυόμενοι ἴν' ἀποτείνῃσι τὸν κόπον τῆς ἡμέρας οἱ ἄνδρες κ' ἐθορύβουν αἱ γυναῖκες, εἰς τὰ οἰκιακὰ ἔργα ἀσχολούμεναι ἢ ἐκλαυθυμίζον τὰ παιδιά καὶ ἠλάκτουσαν οἱ σκύλοι, ἀκούοντες αὐτοὺς, ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν μὲ ἐκφρασίαν σοβαρᾶς δυσπιστίας. Ἡ χαρὰ ἐκεῖνη ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς παρατονία, χαρὰ μὴ ἔχουσα τὴν θέσιν τῆς ἐκεῖ, μέσῳ τῆς σιγηλῆς ἐρημίας τοῦ χωριδίου καὶ τοῦ πλήθους ἐκείνου, τοῦ μὴ γνωρίζοντος ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐργασίαν, τὴν βραεῖαν ἐργασίαν τῶν ἀγρῶν. Ἐσκέπτοντο δὲ ὅτι πολὺ ταχέως θὰ ἔπαυε καὶ τὴν παρωμοιάζον πρὸς τὴν τύχην τοῦ χωριδίου τῶν, τοῦ ὁποῦ ἡ ζωηρότης διαρκεῖ ὅσον καὶ ἡ πα-

νήγυρίς του — ἐπὶ μίαν μόνον ἡμέραν, κατὰ τὴν πέμπτην Νοεμβρίου. Γίνεται ἀναστατώσις, ὄλων τότε χάριν τοῦ ἁγίου Νικολάου, μέρος τῆς χειρὸς τοῦ ὁποῦ διατηρεῖται ἀνέπαφον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωριδίου· ἀκούονται τύμπανα καὶ χοροὶ καὶ πολλοὶ προσκυνηταὶ συνέρχονται ἄλλοθεν καὶ τοῦτο μέχρι τῆς νυκτός, ὅτε τὰ πάντα παύουν εἰς τελείαν χαλάρωσιν καὶ ἀνίαν. Οὕτω θὰ συνέβαινε καὶ εἰς τὸ ἀνδρόγυρον ἤδη; θὰ ἐβαρύνετο μόνον τοῦ αὐτῆν τὴν τρελλὴν εὐθυμίαν, τὴν θορυβώδη χαρὰν, ἡ ὁποία νομίζει τις ὅτι δὲν γίνεται παρὰ διὰ νὰ ἀκούηται καὶ μόνον· θὰ ἔκυπτε δὲ ταχέως ὁ τράχηλος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ θὰ συνωφρουοῦτο τὸ μέτωπον εἰς τὴν σκέψιν, ὅπως συνέθη καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἄλλοτε... Καὶ τότε, ἂν ἤκουον τὰς διαμειβομένας φωνάς, θὰ ἐπίστευον, ὅτι ἐπηλήθευσαν αἱ ἐλπίδες τῶν, καὶ πολὺ ταχέως μάλιστα ἀπὸ ὅτι προσεδόκων καὶ θὰ ἐμειδίωσαν χαιρεκάκως. Διότι ἡ χαρὰ τῶν ἄλλων ὅσον καὶ ἂν εἴνε ἀνεξάρτητος μᾶς κουράζει καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ παύσῃ μίαν ὥραν ἀρχήτερα, βιαζόμενοι νὰ κατατάξωμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἡμᾶς σειράν, ὡς ἡ κωλοβὴ ἀλώπηξ τοῦ μύθου.

Δὲν ἐπέτυχον ὅμως αὐτῆν τὴν εὐκαιρίαν οἱ χωρικοί. Τὸ χωριδίον Τρουμπὲ ἦτο ἔρημον τότε. Οἱ εὐάρημοι οἰκίσκοι του, ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπὶ χαμηλῆς λοφοσειρᾶς διεσκορπισμένοι, εἶχον τὰς θύρας ὄλας κεκλεισμένας καὶ ἀπὸ τὰ μικρὰ παραθύρα τῶν ἐφαίνετο ἐντὸς τὸ σκότος καὶ ἡ ἐρημία. Εἰς τὰς αὐλὰς ἐπλακῶντο ἐν πλήρει ἀνέσει αἱ ὄρνιθες, ἀνασκαλεύουσαι τὸ ἄχυρον καὶ τὴν κόπρον πρὸς ἀνεύρεσιν τροφῆς καὶ αἱ πάπαι ἐνήχοντο μακαρίως εἰς τι τέλμα παρὰ τοὺς καλαμῶνας ἐνῶ ὁ οἰκόσιτος χοῖρος, σοβαρὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ οἰκοδεσπότη, ἐγρύλλιζε περιφερόμενος ἐλεύθερος καὶ ὁ ἀλέκτωρ μὲ τὸ ἀγέρωχον θάδισμά του, ἀνέτεινε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐτόνιζε τὴν βραγχὴν λαλιάν του, ὡσεὶ θέλων νὰ διασαλπίσῃ εἰς τὰ πέριξ τὴν ὑπεροχὴν του. Οἱ χωρικοὶ ἔλειπον ὄλοι εἰς τὰς ἐργασίας τῶν· γυναῖκες καὶ ἄνδρες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἕκαστος κατὰ τὰς δυνάμεις του, εἶχον ἀναλάβει τὰ καθημερινά, τ' ἀναλλοίωτα καθήκοντά των, ἅμα τῇ χαραυγῇ. Μόνος ὁ οἰκίσκος τοῦ Νελοπούλου διετῆρει ἀκόμη τὴν ζωηρότητά του· διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν γάμων ἐβράδυνε πάντοτε εἰς τὴν ἐξέγερσιν, ὡς νωθρὸς ἐργάτης ἐξακολουθῶν τὴν αὐτῆν ἀπεργίαν καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἑορτασίων ἡμερῶν. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰσέδυνε ἤδη ἄφθονον ἀπὸ τῆς ἀνοικτῆς θύρας καὶ τοῦ παραθύρου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐφαίνετο ἡ Σμάλτω ἐν τῇ σκιᾷ, μὲ νυσταλέους ἀκόμη ὀφθαλμοὺς καὶ βεβαρυμένον τὸ σῶμα, ἐγείρουσα νωθρῶς τὰς στρωμνὰς μίαν μίαν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀποθέτουσα δεδιπλω-